

OD REDAKCJI

Redakcja „Prac Filologicznych” przekazuje Państwu kolejny tom monotematyczny, poświęcony badaniom nad walencją rzeczowników, czasowników (i nie tylko) w językach słowiańskich (vide PF LXX, LXXII). Tom zawiera 28 artykułów w sześciu językach (czeskim, polskim, rosyjskim, słowackim, bułgarskim i angielskim), pisanych przez 31 autorów i współautorów z Czech, Polski, Rosji, Bułgarii, Macedonii i Słowacji. Układ tekstów jest alfabetyczny – według nazwisk ich autorów.

Teksty prezentowane w tym tomie ze względu na problematykę zaliczyć należy do jednojęzycznych lub do konfrontatywnych tekstów lingwistyki składniowej. Podobnie jak we wspomnianych już wyżej tomach i w tym numerze „Prac Filologicznych” ważne miejsce zajmują badania syntezujące, por. artykuł Igora Boguslavskiego o aktantach i circonstantach w różnych podejściach lingwistycznych, przede wszystkim w *Moskiewskiej szkole semantycznej*; Aleksandra Kiklewicza o zależnościach między specyfikacją klasy walencyjnej czasownika a częstotliwością jego użycia (na materiale polskim i rosyjskim); Piotra Sobotki i Magdaleny Żabowskiej o procesach gramatyzacji i postgramatyzacji w słowiańszczyźnie na materiale tzw. przyimków wyłączających; Krystyny Kleszczowej – o wpływie walencji podstawy na status nazw wykonawców czynności.

Konstrukcjami recyprokalnymi zajmuje się Václava Kettnerová; Liljana Mitkovska i Eleni Bužarovska – alternacjami walencyjnymi w języku macedońskim; wpływem prefiksacji na walencję czasowników w języku polskim – Elżbieta Wierzbicka-Piotrowska, a w języku czeskim – Sylva Nzimba; Anna Pajdzińska – składnią jednostek nieciągłych, pełniących funkcję określeń. Badania nad walencją partykuł w języku czeskim mówionym przedstawia Ana Adamovičová.

W tomie prezentowane są również efekty kilku projektów leksykograficznych oraz sposób opisu walencji w ramach tych projektów, zob. opis walencji rzeczowników w *Słowniku współczesnego języka słowackiego* (Martiny Ivanovej), czy opis różnicy w walencji rzeczowników i przymiotników afirmatywnych i negowanych w słowniku walencyjnym rzeczowników czeskich *NomVallex* (Veroniki Kolářovej); korpusowe badania zmian semantycznych przy walencji possesora (posiadacza) i części ciała (Valentyny Apresjan i Aleksego Šmeleva) oraz kontrastywne badania Jerzego Gaszewskiego o podobieństwach pomiędzy językami Europy Środkowej

w oznaczaniu pozycji walencyjnych. W naszym tomie bowiem nie może zabraknąć prezentacji badań kontrastywnych. Wyniki swoich badań przedstawiają: Iliana Genew-Puhalewa i Elżbieta Kaczmarska w artykule o frazach z celownikiem w języku czeskim i bułgarskim; Małgorzata Korytkowska – o sposobach interpretacji semantyczno-składniowej polskich i bułgarskich czasowników, wyrażających relację: część ciała vs. całość.

Gros autorów prezentuje szczegółowe badania, np. nad jednostkami leksykalnymi o znaczeniu emocji w języku górnołużyckim – Katja Brankačec, a w języku czeskim – Lucie Saicová Římalová; Magdalena Danielewiczowa – badania nad walencją czasowników z częścią *jako* oraz możliwościami ich odróżnienia od *jako* samodzielnego znaczeniowo, zaś Katarzyna Dróżdź-Łuszczczyk skupia się na właściwościach semantycznych czasownika *zpracować*. Václava Kettnerová i Veronika Kolářová zajmują się walencją czeskich rzeczowników w konstrukcjach nominalnych i w predykatkach werbonominalnych, a Jakub Sláma frekwencją dopełnień rzeczowników w korpusach języka angielskiego. Kamila Potocka-Pirosz przedstawia argumenty za wieloznacznością *diagnozy* w polszczyźnie, a Dorota Kruk proponuje opis semantyczny *nudzić się*. Mariola Wołk próbuje ustalić status serii wyrażen zbudowanych z przymiotnika *inny* i dostawionego do niego zaimka. Artykuł Macieja Grochowskiego zawiera szczegółową analizę pięciu homonimicznych jednostek, należących zarówno do klasy przysłówków, jak i do klasy operatorów limitacji. Z kolei Galina Kustowa bada w języku rosyjskim właściwości konstrukcji ekspresywnych (wykrzyknikowych).

Badania walencji prowadzone są też w celach glottodydaktycznych, vide tekst Elżbiety Kaczmarskiej i Adriana Zasiny, omawiający błędy walencyjne w pracach pisemnych obcokrajowców uczących się języka polskiego jako obcego.

Podobnie jak tom LXX i LXXII „Prac Filologicznych”, i ten tom poświęcony jest wyłącznie różnym aspektom i problemom, wynikającym z możliwości walencyjnych różnych części mowy. Tom ten ma nam niejako zrekomensować brak IV „walencyjnej” konferencji, która z powodu pandemii nie odbyła się w dniach 25–27.06.2020 roku w Warszawie, a od kilku lat organizowana była przez Slovanský ústav Akademie věd ČR wspólnie z Instytutem Słowistyki Zachodniej i Południowej oraz Pracownią Pragmatyki i Semantyki Lingwistycznej Uniwersytetu Warszawskiego.